

A stack of papers, slightly blurred, with a purple and blue color gradient.A blurred image of a clock face, with a purple and blue color gradient.

UVOD V JAVNO UPRAVO – PREDAVANJE 3

A stack of papers, slightly blurred, with a green and blue color gradient.A clear image of a yellow clock face with black numbers and hands, set against a yellow and orange background.

13. 3. 2013

JAVNI INTERES

- Osrednji pojem vede o javni upravi
- Se ne more uveljaviti brez organizacije
- vsi **javni interesi podrejeni interesom države** -> ni mogoče uveljaviti nobenega javnega interesa, ki bi bil v nasprotju z interesi države.
- Oblikovanje javnega interesa je vezano tudi na sredstva javnega obveščanja
- Dejavniki, ki vplivajo na oblikovanje javnega interesa

PRAVO in PRAVNA NORMA

- KAJ JE PRAVO?
- ZAKAJ SPOŠTUJEMO PRAVNE NORME?
- RAZLIKA MED PRAVNO NORMO IN DRUGIMI DRUŽBENIMI NORMAMI
- ODNOS PRAVO – DRŽAVA
- KJE NASTAJAJO PRAVNE NORME?

PRAVNA NORMA

- **Pravne norme delimo na:**
abstraktne splošne in na konkretne posamične
- Abstraktne splošne so tiste, ki urejajo vnaprej zamišljene primere družbenih razmerij (abstraktnost) med nedoločenimi pravnimi subjekti (splošnost)
- Konkretne posamične so tiste, ki urejajo konkretno določena družbena razmerja (konkretnost) med določenimi pravnimi subjekti (posamičnost)

PRAVNI AKT

- Pravni akt je izjava volje, ki ustvarja pravne učinke.
- Je oblika, v kateri nastajajo pravne norme.
- Glede na vrsto pravnih norm, ki jih vsebuje pravni akt, delimo pravne akte na **splošne** in **posamične**, glede na to, kdo jih izdaja, pa na **oblastne** in **neoblastne**

PRAVNI AKT

VRSTE PRAVNIH AKTOV	Oblastni	Neoblastni
Splošni	<u>1</u>	<u>2</u>
Posamični	3	4

PRAVNI AKT

- 2 pravili glede pravnih aktov:
 - > hierarhija med oblastnimi
 - > posamični vedno temeljijo na splošnih

OSEBE JAVNEGA PRAVA

- **Pravna oseba** je organizacija, ki ji pravni red priznava lastnosti pravnega subjekta, ji daje pravno sposobnost.
- **Pravni subjekti v slovenskem pravnem redu so** fizične osebe, pravne osebe, osebe zasebnega prava, osebe javnega prava.
- **Osebe javnega prava** so tiste pravne osebe, ki so ustanovljene zaradi zasledovanja javnih ciljev.

OSEBE JAVNEGA PRAVA

- TERITORIALNE OSEBE JP
(najširša taka organizacija je država)
- SPECIALIZIRANE OSEBE JP
(4 kategorije)

DRŽAVNA UPRAVA

- Začetki segajo v čas porajanja absolutističnih monarhij v Evropi.
- Izhodišče je načelo delitve oblasti, ki povezuje upravo z državo in jo opredeljuje kot eno od funkcij državne oblasti.
- V sistemu delitve oblasti razumemo pod pojmom izvršna oblast tako politične kot tudi upravne organe, ki jih v širšem smislu poimenujemo tudi s pojmom državna uprava.
- Vlada je nosilec izvršilne veje oblasti, a svojih funkcij ne more opravljati brez državne uprave, ki je instrument za izvajanje politik vlade, in pa zakonov in drugih odločitev nosilca zakonodajne veje oblasti.
- Vlada in državna uprava sta v odnosu usmerjevalca in izvrševalca.
- Upravnemu in družbenemu sistemu pa državna uprava zagotavlja tudi ustrezno stabilnost

FUNKCIJE DRŽAVNE UPRAVE

- DVE OSNOVNI FUNKCIJI:
 - * izvrševanje zakonov, državnega proračuna ter drugih političnih odločitev nosilcev zakonodajne in izvršilne oblasti;
 - * priprava strokovnih podlag za politično odločanje nosilcev zakonodajne in izvršilne oblasti.

FUNKCIJE DRŽAVNE UPRAVE

ZNOTRAJ OBEH OSNOVNIH
FUNKCIJ LOČIMO VEČ VRST
NALOG DRŽAVNE UPRAVE

-> **Rakočevič** (eksekutivna,
kurativna in servisna funkcija)

-> **Virant** (regulativna,
kontrolno-nadzorna, operativna,
študijsko-analitična ter
represivna)

OBLIKE DELOVANJA DRŽAVNE UPRAVE

- izdaja oblastne splošne pravne akte (predpise),
 - izdaja oblastne posamične pravne akte (upravne odločbe),
 - sklepa akte poslovanja,
 - opravlja materialna dejanja,
 - izdaja interne akte
-
- NAVEDI PRIMERE!!!!

UPRAVNI PREDPISI

- so oblastni splošni pravni akti, ki jih izdajajo Vlada in organi državne uprave.
- podzakonski predpisi so izvršilni akti, imeti morajo zakonsko podlago, zakonske določbe lahko le razčlenjujejo in razlagajo in sicer na podlagi pooblastil. Delimo jih na interpretativne in predpise po posebnem pooblastilu.

NAČELO ZAKONITOSTI

- Celotno dejavnost državne uprave veže načelo ZAKONITOSTI -> upravni organi opravljajo svoje delo samostojno v okviru in na podlagi Ustave in zakonov.

TRI ZAHTEVE GLEDE PODZAKONSKIH PREDPISOV

- **podlaga v zakonu**; zahteva po zakonski podlagi pomeni, da lahko vlada in državna uprava s podzakonskimi predpisi podrobneje razčlenjujeta zakonske norme, za urejanje pravnih razmerij, ki presega golo interpretacijo, pa potrebujeta izrecno zakonsko pooblastilo.

Eksistenčna in vsebinska vezanost

- zakon ne sme dati Vladi ali državni upravi preširokih pooblastil kadar uprava deluje oblastno
- zakonska podlaga (pooblastilo) mora biti jasna in določna, tako da ne omogoča arbitrarnega ravnanja

POSAMIČNI OBLASTNI PRAVNI AKTI

- ... so upravne odločbe in sklepi, izdani v upravnem postopku.
- z njimi organi državne uprave v konkretnih primerih uporabljajo zakone in podzakonske predpise s posamičnih področij upravnega prava.
- pri tem odločajo o pravicah in obveznostih posameznikov in pravnih oseb.
- upravne odločbe se izdajajo na zahtevo stranke (ko želi stranka pridobiti kakšno pravico ali se znebiti kakšne obveznosti) ali po uradni dolžnosti (z njimi upravni organi strankam nalagajo obveznosti ali zmanjšujejo njihove pravice).

DRŽAVNA UPRAVA V USTAVI RS

- Ustava RS ureja položaj državne uprave v treh členih - členu 120., 121. in 122
- 120. člen govori o organizaciji in delu uprave (uresničevanje treh osnovnih načel uprave; načela samostojnosti, načela zakonitosti in pravice do sodnega varstva)
- 121. člen določa, da se lahko javno pooblastilo podeli z zakonom ali na podlagi zakona fizičnim in pravnim osebam za opravljanje nekaterih nalog državne uprave
- 122. člen ustave pa se nanaša na zaposlovanje v državni upravi

PET POSEBNOSTI ORGANIZACIJ, KI TVORIJO JAVNO UPRAVO

- relativna trajnost obstoja;
- visoka stopnja formalizacije;
- visoka stopnja profesionalnosti;
- opravljanje nalog družbenega pomena;
- instrumentalen značaj njihovega dela.

DELOVNE PRISTOJNOSTI DRŽAVNE UPRAVE

Se delijo po treh različnih načelih:

- po namenu oziroma področju opravljanja nalog (t.i. **resorni princip**),
- po vrsti dela oziroma delovnih operacij (**funkcionalni princip**);
- po teritoriju (**teritorialni princip**).

UPRAVNE ENOTE V SLOVENIJI

- Območja **upravnih enot** določi vlada z uredbo
- Uredba iz leta 1994: koliko upravnih enot je v Sloveniji?
- Upravne enote imajo svoje vodstvo (načelnika UE), pri izvajanju svojih nalog pa so povsem odvisne od ministrstev, ki opravljajo tudi nadzor nad njimi.
- Upravne enote **odločajo na prvi stopnji** v upravnih stvareh iz državne pristojnosti, če z zakonom za posamezne upravne stvari ni določeno drugače.

